

Dansk kulturhistorisk Museumsforenings årsmøde i Tønder 25.-28. august 1966

Årsmødet indledtes torsdag aften med museumsinspektør Hans Neumanns foredrag med påfølgende diskussion, som er refereret andetsteds i dette hæfte. Fredag formiddag kl. 9 indledtes repræsentantskabsmødet på Hotel Tønderhus, ved at formanden bød gæster og repræsentanter velkommen og udtalte mindeord over førstelærer Godfred Jakobsen, konservator Axel Christensen, dr. H. C. Broholm og rigsantikvar, dr. Johannes Brøndsted.

I mødet deltog repræsentanter for følgende museer: Nationalmuseet 1., 2., og 3. afdeling, Frilandsmuseet i Sorgenfri, Konserveringsanstalten i Brede, Jernbanemuseet, Kunstindustrimuseet, Rosenborg-museet, Tøjhusmuseet, Jagt- og Skovbrugs-museet, Handels- og Søfartsmuseet, Frederiksborg-museet, Nordsjællandsk Folke-museum, »Den fynske Landsby«, »H. C. Andersens Hus«, Købstadmuseet »Den gamle By«, Museet for Søfart og Fiskeri i Esbjerg og Herregårdsmuseet Gl. Estrup, samt museet på Jægerspris. Endvidere lokalmuseerne i Helsingør, Gilleleje, Espergærde, Roskilde, Køge, Holbæk, Kalundborg, Søllerød, Samsø, Næstved, Stege, Vordingborg, Maribo, Nykøbing F., Odense, Rudkøbing, Hjørring, Skagen, Frederikshavn, Aalborg, Viborg, Hobro, Grenaa, Ebeltoft, Århus, Horsens, Silkeborg, Odder, Kolding, Ringkjøbing, Herning, Ribe, Varde, Esbjerg, Ølgod, Haderslev, Tønder, Aabenraa, Sønderborg.

Efter navneopråbet valgtes direktør Jørgen Paulsen til dirigent. Der forelå forslag om optagelse af Limfjordsmuseet, Løgstør og Fonden Gamle Sønderho, Fanø, og dette vedtoges.

FORMANDENS BERETNING. Nogle af de allervigtigste spørgsmål, som museerne beskæftiger sig med, behandles under andre punkter på dagsordenen for dette møde, og i går har museumsinspektør Neumann i et foredrag fortalt om sit syn på museernes arbejdsvilkår. Dette såre vigtige spørgsmål gav anledning til en diskussion, og hvis der findes repræsentanter, som har yderligere bemærkninger at gøre, er disse anliggender så væsentlige, at det forekommer mig naturligt, at de fremføres i forbindelse med formandsberetningen. Det er jo for at drøfte vore anliggender, at vi samles til årsmødet, og det er af megen betydning, at bestyrelsen gøres bekendt med de problemer, som måtte være. Jeg har tidligere under årsmødet rettet opfordring til medlemmerne om at henvende sig til bestyrelsen, hvis der kommer sager, hvor noget sådant er hensigtsmæssigt. Der er ikke til mig kommet nogen henvendelse, men det er jo ikke sikkert, at man deraf kan slutte, at der intet har været.

I fjor drøftede vi *sikkerhedsproblemet* på museerne. Mødet i Odense i maj 1965 resulterede i, at man enedes om at finde frem til et udvalg af museer af forskellige størrelser og kategorier for derved at få et overblik over mulighederne for

sikringssystemer og få oplysning om bekostningen ved dem. Det var vist mødets, i hvert fald da min tanke, at forespørgslen skulle foretages gennem DKM, men det ansås siden for det mest praktiske, at der skete direkte kontakt herom mellem selskabet Danske Securitas og de interesserede museer. Det er blevet mig meddelt, at en række museer har fået tilbud fra selskabet, men foreningens bestyrelse har ikke fået meddelelse herom, så tilbudene er mig ubekendte. Jeg er på det rene med, at de nok er så dyre, at de vanskeligt lader sig praktisere, men det var jo tanken at prøve at finde udveje for en tilskudsordning, og at dette spørgsmål kunne indgå i vore overvejelser i forbindelse med museumslovens næste revision. Det bør understreges, at med sikringsanlæg tænkes der ikke alene på systemer, der udløser alarm, når der sker indbrud i museerne uden for åbningstiderne, men også på montretyper, der forhindrer eller vanskeliggør tyveri under museumsbesøg. Jeg har ikke indtryk af, at vi er meget udsat for tyverier, men de sker dog, og det er naturligvis vor opgave at søge dem forhindret, og det er da muligt, at man i fællesskab kan finde frem til egnede og overkommelige midler.

Det andet store spørgsmål, vi har diskuteret i mangfoldige år, er *konserveringsproblemet*. Selvom der stadig er tale om nyindsamlinger, især da i det arkæologiske udgravningsarbejde, tør man vel sige, at den store indsamlingstid er forbi. Der har pionererne inden for dansk lokalmuseumsvirksomhed gjort en nødvendig og i høj grad påskønnet indsats. Nu må en væsentlig interesse lægges i bevaringen af det indsamlede, ellers forgår jo de indsamlede ting. På en række større og mindre lokalmuseer forstår man helt og fuldt vigtigheden heraf og udfolder meget nyttigt arbejde på dette felt. Men også på disse museer erkender man vanskeligheden og indser utilstrækkeligheden i det, der i øjeblikket udføres, og på adskillige andre museer er spørgsmålet så brændende, at man må se i øjnene, at tingene ødelægges om kortere eller længere tid, hvis der ikke i den nærmeste fremtid sættes ind. Derfor indbød vi i år til drøftelse af sagen, og for at alle museerne, som ikke var repræsenteret i Odense, kan få ordentlig orientering om emnet, er mødets foredrag og referat af diskussionen udsendt til alle medlemmerne forud for dette møde. Jeg takker indlederne, fordi de overlod os deres manuskript og sekretæren for ulejligheden med udarbejdelsen af mødeberetningen. Jeg synes, at indlæggene danner en fortrinlig optakt til spørgsmålets videre behandling. Det har været nyttigt og godt at høre om de tanker kulturministeriets konserveringsudvalg har gjort sig om den fremtidige konservatoruddannelse, og det må meget håbes, at der kan komme noget ud af disse planer. Imidlertid vil der hengå en rum tid, inden kommissionsbetænkningen er færdig og endnu længere inden de bevillende myndigheder får taget stilling og givet de bevillinger, man kan blive enige om, og derpå følger et åremål inden konservatorer kan blive uddannede. Jeg frygter, at den periode vil være så lang, at det er helt nødvendigt at arbejde med konserveringsspørgsmålet efter enklere linier, og derfor imødeser jeg forhandlingen i eftermiddag med interesse, og det vil nok være hensigtsmæssigt, om man kom frem til konkrete planer i den nærmere fremtid. Hvis man ønsker det, forekommer det mig at være naturligt, om denne forening tog initiativ til kurser og trykte eller dupliserede vejledninger for de folk, museerne for tiden og i de nærmeste år har i arbejde med konservering.

Vi er nu inde i en ny 4-års periode for Statens lokalmuseumstilsyn, og bestyrelsen har som foreningens repræsentanter i tilsynet for perioden 1. april 1966 til

31. marts 1970 valgt Peter Seeberg med Palle Friis som suppleant og formanden med Oxenvad som suppleant. Peter Seeberg har allerede inden for tilsynet rejst spørgsmålet om evt. oprettelse af et *Telex-net* mellem museer, som måtte være interesserede. Det anføres, at der hengår megen tid og medgår store summer til telefonsamtaler museerne imellem, når spørgsmål om fund, udgravninger m. m. skal diskuteres, og at det vil forenkle meget, hvis en Telex-forbindelse kan oprettes. Sagen har vakt interesse hos tilsynet, og man ønsker meget at høre museernes mening om sagen. Det koster naturligvis penge. Der er en oprettelsesafgift på 800 kr. eller noget mere, alt efter hvor meget apparat man ønsker, og dertil en abonnementspris på 550 kr. eller noget mere i kvartalet. Der er eventuelt muligheder for at få oprettelsesafgiften dækket gennem tilsynet, men næppe abonnementet, og kredsen af interesserede museer vil derfor nok være begrænset. Jeg vil bede Seeberg bagefter fremsætte sine bemærkninger til forslaget, og jeg efterlyser også bemærkninger fra museerne.

På grund af mere omfattende korrekturarbejde end sædvanlig, har det trukket en smule ud med *årbogens* udgivelse i år, men den foreligger nu, selvom vel ikke ret mange endnu har fået den i hænde. Jeg håber, man påny vil finde den smuk og interessant, og jeg takker forfatterne og redaktøren for deres arbejde og annoncerne for deres støtte. Vi er nu kommet dertil, at der er balance på dens regnskab, dog med indregning af kulturministeriets tilskud. Vi er glade for dette tilskud og håber meget at kunne opretholde det til dette for museerne så nyttige formål.

Museumslovens virkninger viser en stadig fremgang. De statsanerkendte museers tal stiger stadig og der arbejdes ligeledes med tildeling af landsdelsmuseumsstatus. Der udfoldes desuden på en række museer stærke bestræbelser for at forbedre forholdene således, at statsanerkendelse kan opnås. Nogle af de statsanerkendte museer har opnået lån til indlæggelse af elektrisk lys, centralvarme eller fjernvarme. Da dispositionsbevillingerne desværre ikke rækker til gennemførelse af alle ønsker, er det lykkedes at skaffe tipsmidler til en ganske anselig række af museer. Jeg henleder igen opmærksomheden på ønskeligheden af, at *bevillinger til kulturelle formål* fra tipsmidlerne kan opnås som hidtil og helst i større udstrækning end hidtil, hvilket den voksende anvendelse af tipning burde muliggøre, da vi formodentlig ikke kan forvente, at de almindelige kulturelle bevillinger i disse år kan øges væsentligt, hvilket naturligvis ville være at foretrække. Det må noteres med tilfredshed, at flere museer arbejder med betydelige byggeplaner og kan vente at se dem fremmet i nærmere fremtid.

I *betænkning* no. 112, 1966, *vedrørende kulturcentre* har jeg med beklagelse noteret mig, at museerne ikke er repræsenterede. Museerne synes efter denne altså ikke at have noget med kultur at gøre.

Går vi uden for museernes fagområde, er der et par ting at henlede opmærksomheden på. DHF's Håndbog for danske Lokalhistorikere er genoptrykt, og i den lille håndbogsserie er Ib Kejlbos bog om historisk kartografi udkommet, og 7-8 nye bind er under forberedelse til udsendelse i de kommende år. Selvom disse bøger er kortfattede, giver de megen nyttig vejledning også for museumsfolk. Desuden kan jeg oplyse, at bogen om de danske historikere nu er i korrektur, og vi kan imødesee dens udsendelse i løbet af nogle måneder.

Af meget væsentlig betydning er bestræbelserne på at søge tilvejebragt et uni-

versitetsinstitut for lokalhistorisk forskning. Som bekendt blev der i begyndelsen af 1940'erne med professor Albert Olsen som initiativtager og formand oprettet et lokalhistorisk institut. Dets virksomhed standsede ved professor Albert Olsens afrejse til Sverige, og hans tidlige død medførte, at sagen ikke førtes igennem. Nu håber man på, at de nye universiteters oprettelse vil give muligheder for at realisere de gamle planer, og det må være en sag, der vil få de kulturhistoriske museers store interesse.

Årsmødet er forum for alle de kulturhistoriske museer, store som små, og derfor vil det være af interesse, om man benyttede lejligheden til her at fremføre sine tanker. Jeg har kun beskæftiget mig med en lille emnekreds blandt de vigtigste problemer, men der kan naturligvis være mangfoldige andre, som det kan være af værdi at få belyst.

DISKUSSION – *Seeberg*, Viborg: forelagde sit oplæg til oprettelse af Telex-kommunikation mellem museerne. Hans argumentation var den, at museerne for at kunne være med i det stedse stigende behov for information bør kunne komme let og enkelt i forbindelse med hinanden. Det samme gør sig gældende ved alle museumstekniske spørgsmål. Telefonen røver efterhånden så meget af museumsmandens tid (ikke mindst, når han bagefter skal nedskrive samtalens indhold), at Telex vil blive en åbenbar lettelse. *Seeberg* var af lokalmuseumstilsynet bemyndiget til at forespørge, hvilke museer der ville være interesserede i ordningen. Desuden forelagde og gennemgik *Seeberg* de nyligt indsamlede statistikker over landsdelsmuseernes virksomhed. Han ønskede, at foreningen indsamlede et tilsvarende statistisk materiale for alle medlemmer, således at man kunne fremlægge dokumentation for museernes virksomhed og behov. Han så i dette det eneste oplæg til en fornuftig revision af museumsloven. Yderligere forelagde han et forslag til en udbygning af foreningens sekretariat, således at man fik et fast hus (eks.: villa med mødelokaler og logimuligheder i Københavns omegn), samt en fast arbejdsstab, således at sekretæren ikke havde dette vigtige arbejde som bibeskæftigelse. I forbindelse med sekretariatet tænkte *Seeberg* sig en »museumsskole«, hvor man f. eks. kunne have 3 ugers kurser for foreningens medlemmer i museumsteknik.

Olaf Olsen, NM II: var glad for Telex, men ønskede behovet og dets muligheder undersøgt. Foreslog de store museer at »lege« Telex i 3 måneder.

Schepelern, Frederiksborg: var glad for tanken om museumsskolen; fandt dog 3 ugers kurser vanskeligt gennemførlige; kunne måske erstattes af flere studiemøder i lange week-ends.

Holger Rasmussen, NM III: foreslog sekretariat og museumsskole kombineret. Fandt det godt, om sekretariatet udbygges. Her et håndbibliotek af museumspublikationer, og herfra flere museumstekniske meddelelser.

Palle Friis, Hjørring: ønskede sekretariatet hurtigt udbygget. Museumsloven revideres om to år, og sekretariatet bør fungere så snart som muligt. Anbefalede indkøb af fredet bygning, der skal rumme sekretariat, mødelokaler, hotelværelser. M.h.t. økonomien foreslog han, at man undlod uddeling af dispositionsbevillingerne.

Hovesen, Grenaa: var enig med *Seeberg* om sekretariatet. Anbefalede, at man byggede fremfor at købe et gammelt hus. Der burde være mødelokaler og mange værelser, så det var stort nok til kongresser. Disse værelser kunne udlejes uden for sæsonen.

Dalsgaard Petersen, Varde: beklagede den manglende repræsentation af museumsfolk ved udarbejdelsen af kulturcenterbetænkningen. Gik ind for tanken om et fast sekretariat. Betænkelig ved København p. g. a. de høje grundpriser. Glad for tanken om Telex. Betingelsen for Telex' effektivitet er, at det oprettes af alle.

Formanden: var glad for disse nye tanker, men det krævede stort arbejde af foreningen. Ønskede at vide, om forsamlingen – hvis det var teknisk muligt – var indstillet på at ofre dispositionsbevillingerne. Stemningen herfor var positiv.

Holger Rasmussen: foreslog undersøgt, om sekretariatet kunne lægges i forbindelse med instituttet for lokalhistorie i Odense. Foreslog, at bestyrelsen arbejdede videre med sagen. Ønskede debat om kulturcenterbetænkningen, og om museernes formål.

Seeberg: fremlagde de til kulturministeren indsendte kulturcenterkommentarer fra de nordjydske museer. Hovedpunkterne i dette er følgende forslag:

1. At revidere tilskudssatserne for kulturelle institutioner, så der opnås ensartethed ved et minimum på halvtreds procent. At muliggøre denne ensartetheds gennemførelse ved kravet om fremskyndet, detaljeret budgettering.
2. At understrege og tilskynde at alle kulturelle institutioner udover deres specialfunktion medvirker til skabelsen af et levende kulturelt felt.
3. At oprette en Danmarks Museumshøjskole som en uddannelsesmæssig baggrund for en udbygning af de kulturelle institutioner.

Vedrørende museumshøjskolen har kulturministeren modtaget følgende forslag:

Med det formål at imødekomme et hastigt stigende behov for medarbejdere ved museer, biblioteker og andre kulturcentre, foreslås oprettelsen af *Danmarks Museumshøjskole*.

Museumshøjskolen skal gennem en fire års uddannelse af praktisk-teoretisk art give eleverne en omfattende baggrund af kundskaber og solid erfaring i færdigheder, som må anses for nødvendige for at bestride museumsmandens alsidige gerning.

Uddannelsen tænkes at foregå i form af forelæsninger i en række grunddiscipliner, udvidet ved øvelser i form af værkstedsarbejde på skolen (herunder registrering, undersøgelsesarbejde, udstillingseksperimentelt arbejde m. v.) – samt i to perioder praktik ved et eller flere kulturcentre.

Følgende discipliner tænkes gennemgået i forelæsninger og øvelser: Danmarks forhistorie og historie – Kunsthistorie og arkitektur – Musikhistorie – Folkelivsforskning – Danmarks naturhistorie – Teknologiens historie og naturlære.

Igennem værkstedsarbejde tænkes indøvet færdigheder i: Administration – Forskningsteknik – Konservering – Publikumsvirksomhed.

Lærerkollegiet tænkes opdelt i: undervisningsledere (forelæsninger i grunddiscipliner og ansvar for disciplinens forskningsprogram) undervisningshjælpere (øvelser og ledelse af elevernes praktiske træning). Undervisningen tilrettelægges i videst mulig grad således at de teoretiske kundskaber vindes i kontakt med eller under udøvelse af praktisk arbejde. Dette praktiske arbejde skal kunne udgøre en klart omskrevet detalje i et forskningsprogram for en eller flere grunddiscipliner.

Adgangsberettigede er ansøgere med realeksamen eller højere uddannelse. Afgang fra skolen berettiger til ansættelse i og avancement til ledende, ikke videnskabelige stillinger ved landets museer og øvrige kulturcentre.

Baggrunden for forslaget om *Danmarks Museumshøjskole* er et ønske om i tide

at sikre veluddannede, praktisk trænede og publikumsvendte medarbejdere ved de kulturcentre som findes eller snarest oprettes og udbygges i provinsbyerne. Det må forudses at en vis specialisering af uddannelsen efter en opbygningsperiode for provinsens kulturliv vil blive påkrævet og da føles naturlig. 1. Administration (herunder samarbejdsteknik) 2. Forskningsteknik, Arkiv- og biblioteksstudier, Indsamlings- og udgravningsteknik, Opmåling og fotografering, Registrering, 3. Konservering (herunder emballering, transport m. v.), 4. Publikumsvirksomhed (udstillinger, koncerter, teaterforestillinger).

Man enedes om at genoptage diskussionen ved et senere møde, som bestyrelsen skal indkalde til.

Kassereren aflagde *beretning* om regnskabet, og dette godkendtes.

Kontingentet fastsattes uforandret.

DISPOSITIONSBEVILLINGERNE 1965/66:

1. Bevillingen til indkøb og konservering havde 23 ansøgninger om tilskud på i alt 88.000.00 kr., og fordelingen blev: Esbjerg Museum 2.000 kr., Glud Museum 500 kr., Vestfyns Hjemstavngård 500 kr., Haderslev Amts Museum 450 kr., Vendsyssels historiske Museum 4.000 kr., Hobro Museum 2.000 kr., Museet for Holbæk og Omegn 800 kr., Hørsholms Egns Museum 1.000 kr., Lolland-Falsters Stiftsmuseum 3.000 kr., Marstal og Omegns Museum 1.500 kr., Museet »Falsters Minder«, Nykøbing F., 5.000 kr., Kulturhistorisk Museum, Randers 250 kr., Roskilde Museum 3.000 kr., Bornholms Museum 1.000 kr., Sorø Amts Museum 1.000 kr., Museet på Sønderborg Slot 1.000 kr., Vejle Museum 3.000 kr., Ålborg historiske Museum 5.000 kr.

2. Bevillingen til museumstekniske forbedringer havde 34 ansøgninger om tilskud på i alt kr. 104.980.00 kr., og fordelingen blev: Esbjerg Museum 1.000 kr., Museet »Den gamle Gaard«, Fåborg, 1.500 kr., Gilleleje Museum 2.000 kr., Glud Museum 500 kr., Haderslev Amts Museum 1.500 kr., Nordsjællandsk Folkemuseum, Hillerød, 3.000 kr., Vendsyssels historiske Museum 3.000 kr., Kalundborg og Omegns Museum 2.000 kr., Museet på Koldinghus 2.000 kr., Køge Museum 1.500 kr., Middelfart By- og Egnshistoriske Museum 1.000 kr., Morslands historiske Museum, Nykøbing M., 1.000 kr., Museumsforeningen for Odder og Omegn 1.500 kr., Den antikvariske Samling i Ribe 1.500 kr., Ringkjøbing Museum 1.000 kr., Bornholms Museum 2.000 kr., Samsø Museum 2.000 kr., Svendborg Amts Museum 1.000 kr., Museet på Sønderborg Slot 1.500 kr., Hjemstavnmuseet i Dronninglund 1.000 kr., Tønder Museum 1.000 kr., Viborg Stiftsmuseum 1.500 kr., Sydsjællands Museum, Vordingborg, 1.000 kr.

TIL BESTYRELSEN genvalgtes formanden, samt Worsaae og Holger Rasmussen, mens Halkjær Kristensen ikke ønskede genvalg, og i hans sted valgtes museumsinspektør P. Seeberg, Viborg. De to revisorer, samt revisorsuppleanterne genvalgtes. Formanden takkede varmt Halkjær for 17 års stort og uegennyttigt arbejde i foreningens tjeneste.

EVENTUELT – *Palle Friis*: foreslog møderne optaget på båndoptager til brug for referering.

Bencard, Ribe: ønskede alle museer (kunstmuseer og andre typer) indbudt til den kommende kulturcenterdrøftelse. Ønskede i øvrigt alle museer forenede i én sammenslutning.

Dalsgaard Petersen: ønskede mødereferatet tilsendt straks og til alle museers samtlige bestyrelsesmedlemmer. Dette vedtoges.

Boyhus, Maribo: nævnte problemerne med efteruddannelse og grundforskning, som også var vigtige for museumsfolk, og ønskede disse ting optaget på museums-skolen.

Formanden: takkede for indlæggene og gav ordet til Schoubye.

Schoubye, Tønder: forelagde planerne for den nye udgave af Boyes bog om danske sølvmærker. Til dette må udarbejdes en centralregistrant, og Schoubye ud-bad sig museernes hjælp til dette arbejde.

Om eftermiddagen kl. 14 fortsattes den ved et tidligere møde i Odense indledte diskussion om *museernes konserveringsproblemer*. Referat af denne er tidligere blevet tilstillet medlemmerne af DKM.